

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Oslo, 17. januar 2007

Høring på endringer i opplæringsloven og friskoleloven

IKT-Norge viser til forslag til endringer i opplæringsloven og friskoleloven, og avgir med dette høring på ovenfornevnte endringsforslag. IKT-Norge har valgt å gi høring på bærbare PC'er, samt endringer i § 6.4.

IKT-Norge støtter opp under kunnskapsløftet, og de nye læreplanenes befesting av digitale ferdigheter som en av fem basisferdigheter. Dette er helt avgjørende for å gjøre dagens elever rustet for fremtidens samfunn, samt å gjøre norsk utdanningsystem til en tidsriktig læringsarena som tar elevenes digitale teknologikompetanse på alvor.

Vi er kjent med at Soria Moria-erklæringen, og regjeringen gjennom statsbudsjettet 2007 innfører gratis læremidler i videregående opplæring, og de foreslåtte endringer i opplæringsloven og friskoleloven. IKT-Norge anser bærbare elev-PC'er som *nødvendige* verktøy i videregående opplæring, på lik linje med alt annet utstyr.

I høringsnotatet av 17.11.06 i forbindelse med lovfesting av gratis læremidler heter det: "*At elevene har bærbare PC'er er imidlertid ingen nødvendig forutsetning for å nå kompetansemålene*". IKT-Norge mener bærbare elev-PC'er må anses som en del av læremidlene som skal til for å nå kompetansekravene i kunnskapsløftets læreplaner.

Det er i dag en utbredt oppfatning i de fleste fylkene at bærbare elev-PC'er faktisk *er* nødvendig for å kunne nå de ambisiøse IKT-målene i videregående opplæring. Høsten 2006 innførte derfor to fylker bærbar PC som obligatorisk verktøy i hele vg1, flere fylker startet forsøk med obligatorisk bærbar PC for store deler av vg1-kullet og de fleste av de øvrige fylkene er godt i gang med å planlegge innføring av bærbare elev-PC'er i videregående opplæring.

Utgangspunktet for fylkenes IKT-satsning er sentrale mål i Kunnskapsløftet, Program for digital kompetanse og andre styringsdokumenter fra KD, blant annet:

- Digital kompetanse - å kunne bruke digitale verktøy - er en av de fem grunnleggende ferdighetene, og elevenes og lærlingenes utvikling av disse ferdighetene skal prioriteres i alle fag og integreres i kompetansemålene.
- IKT skal integreres i alt skolearbeid, og bruken av digitale læremidler i skolen skal økes
- Skolene må arbeide for å motvirke digitale skiller - *alle* elever skal gis lik mulighet til å utvikle sin digitale kompetanse (jmf. Stortingsmelding om Eit informasjonssamfunn for alle, FAD)

En forutsetning for å lykkes med den pedagogiske IKT-satsningen er at elevene sikres en best mulig *tilgang til datautstyr*. Både forskning og erfaringer i skolene bekrefter denne påstanden. God tilgang til og hyppig bruk av PC er det som trengs for å utvikle den digitale kompetansen. Bare dersom elevene har tilgang til PC *til enhver tid, på skolen og hjemme*, kan:

- digitale læremidler erstatte lære- og/eller arbeidsbøker.
- undervisningen baseres på digitale verktøy (for eksempel matematikkprogram, ordbøker)

- potensialet i digitale læringsplattformer utnyttes fullt ut.
- elevene ha tilgang til de samme digitale læremidler og verktøy (programmer og nettressurser) hjemme som på skolen.

Ved flere videregående skoler har det i lengre tid vært kjørt forsøk med bærbare elev-PC'er, noe som innebærer at elevene har tilnærmet kontinuerlig PC-tilgang. Erfaringene har jevnt over vært positive, jfr. blant annet evalueringen av PILOT-prosjektene.

- Med egen bærbar PC har elevene kontinuerlig tilgang til de fleste digitale ressursene; i klasserommet, i studietimer, i kantina, til leksene hjemme. Mange av elevenes digitale verktøy og læremidler kan installeres på den bærbare PC'en, slik at elevene *uavhengig* av internett får tilgang til kontorprogrammer, kalkulator/matematikkverktøy, ordbøker osv.
- De fleste elevene har PC hjemme, men slett ikke alle. Og de som har felles PC hjemme må ofte slåss med foreldre og søsken om å få bruke den. Stadig flere elever har bærbar PC når de begynner i videregående opplæring, og vi ser at et skarpt digitalt skille er i ferd med å etableres mellom "bærbar PC-adelen" og de øvrige elevene. Med egen bærbar PC vil *alle* elever ha tilstrekkelig tilgang til datamaskin, også hjemme.
- Dersom digitale læremidler skal *erstatte* lærebøker, må elevene ha tilgang til dem (dvs. ha tilgang til PC) til enhver tid, både på skolen og hjemme - i motsatt fall vil digitale læremidler bare kunne benyttes som *supplement* til bøkene. Bare bærbare PC'er kan i praksis gi en slik tilgang for alle elevene.
- Med bærbar PC har elevene kontinuerlig tilgang til skolens læringsplattform, og dermed kan man utnytte plattformens potensial fullt ut:
  - kommunikasjon mellom lærere og elever
  - tilgang til og deling av lærestoff og andre ressurser/dokumenter
  - elektronisk innlevering/retting/retur av oppgaver
  - mappevurdering (jfr. departementets mål om digitale mapper for alle innen 2008).
- Med egen bærbar PC kan elevene alltid ha med seg alle dokumenter og notater de trenger til skolearbeidet. Riktignok kan elevene skaffe seg tilgang ved å lagre dokumenter i skolens digitale læringsplattform, men elevene har jo ikke alltid tilgang til internett.

I sum er det ingen andre dataløsninger som gir elevene en slik fleksibilitet og tilgang til digitale ressurser og verktøy som bærbare maskiner. Erfaring viser samtidig at når elevene selv er eiere av eget utstyr blir anvendelsesområdet større, elevene tar selv ansvar for eget utstyr og alle elevene sikres like digitale muligheter og derigjennom like forutsetninger for å tilegne seg digital kompetanse, samt at digitale skiller utjevnes.

Fylkene som - helt eller delvis - har innført bærbar elev-PC som obligatorisk verktøy har hittil vært økonomisk i stand til dette fordi elevene selv dekker en betydelig andel av kostnaden for anskaffelse av maskinene. Til gjengjeld har elevene fått reduserte kostnader til læremidler, ved at digitale læremidler og verktøy erstatter lære- og/eller arbeidsbøker, ordbøker, kalkulator m.m.

IKT-Norge frykter at dersom lovforslaget om gratis læremidler vedtas slik det nå foreligger, vil satsingen på digital kompetanse og ferdigheter blokkeres og stille norsk skole flere år tilbake i tid, med mindre det ses på andre finansieringsmodeller for å sikre hver enkelt elev egen bærbar PC. De økonomiske forutsetningene er slik vi ser det per dags dato ikke tilstede for at fylkene skal ta dette løftet, og dermed vil også konsekvensene bli økte digitale skiller mellom elevene. Statsråd Djupedal har tidligere flagget høyt at skolen ikke skal være et teknologisk museum, og regjeringens styringsdokumenter, deriblant FADs Stortingsmelding om IKT-politikk "Eit informasjonssamfunn for alle", Soria Moria-erklæringen og KDs egne dokumenter vil ikke kunne realiseres.

IKT-Norge mener personlige elev-PC-er er en forutsetning for læring, og at det i tråd med gratisprinsippet må sees på modeller som også muliggjør at kompetansemålene blir nådd.

Dersom innføring av gratis læremidler gjør det for kostbart å fortsette satsningen på bærbare elev-PC'er vil disse investeringene som er gjort i infrastruktur, nettilgang, sikkerhetsløsninger etc, samt valg og anskaffelse av digitale verktøy og læremidler langt på vei være bortkastet.

Stasjonære Pcer vil aldri kunne dekke behovet for å fjerne digitale skiller, altså for de elever som mangler eller har dårlig PC-tilgang hjemme. Samtidig vil en slik tradisjonell løsningen med stasjonære maskiner i datarom ikke kunne gi elevene tilstrekkelig tilgang til digitale ressurser og verktøy, og læring og kravet om digitale ferdigheter blir i så måte isolert til læring innenfor skolens vegger. Stasjonære gir samtidig mindre rom for spontan læring og læring via uformalisert aktivitet. Vi må her også se på hvordan skolehverdagen er organisert. Dataverktøyene må følge elevene.

Konsekvensene av Regjeringens endringsforslag vil være at norsk skole vil settes tilbake i tid, og at digitale ferdigheter blir mer festord enn realitet. Samtidig frykter vi at digitale skiller vil øke. Vi ber derfor regjeringen se nøye på finansieringsløsninger og formuleringer som bidrar til å nå regjeringens egne målsettinger om digital kompetanse. En løsning kan være å se på en hjemme-PC-modell samtidig som bærbar PC anses som et læremiddel.

Paragraf 6.4

§ 1-2. Verkeområdet

Lova gjeld godkjenning med rett til statstilskot for private grunnskolar private vidaregåande skolar, og vilkår for å få slikt tilskot.

(...)

Lova gjeld ikkje fjernundervisning og kjøp av opplæringstenester.

IKT-Norge har forstått det slik at setningen ikke vil berøre ny § 6.4 om kompletterende undervisning av elever i utlandet og forskrift om dette.

Setningen kan likevel være bekymringsfull for:

- elever som ikke har mulighet for likeverdig opplæring og kvalifiserte lærere på bostedsplass,
- utvikling av nettbaserte opplæringstjenester/læremidler, som er et satsingsområde i departementets planer for IKT i utdanninga,
- faglig samarbeid mellom norske private grunnskoler i utlandet og nettbaserte skoletilbud i Norge.

Likeverdig opplæring, med mulighet for kjøp av nettbaserte tjenester, bør være et prinsipp uavhengig av om det er offentlige eller private grunnskoler som leverer undervisningen.

IKT-Norge ønsker derfor en presisering som følger:

Lova gjelder ikke fjernundervisning og kjøp av opplæringstenester der elever har tilgang til likeverdig opplæring gjennom lokale godkjente skoletilbud.

IKT-Norge organiserer de fleste aktører og leverandører innenfor IKT-næringen. Vi ønsker sammen med departementet å jobbe fram praktiske og økonomiske løsninger som kan bidra til at målene om digital kompetanse til alle og regjeringens intensjoner oppnås.

Med vennlig hilsen

IKT-Norge

Per Morten Hoff
Generalsekretær

Heidi Austlid
Prosjektleder